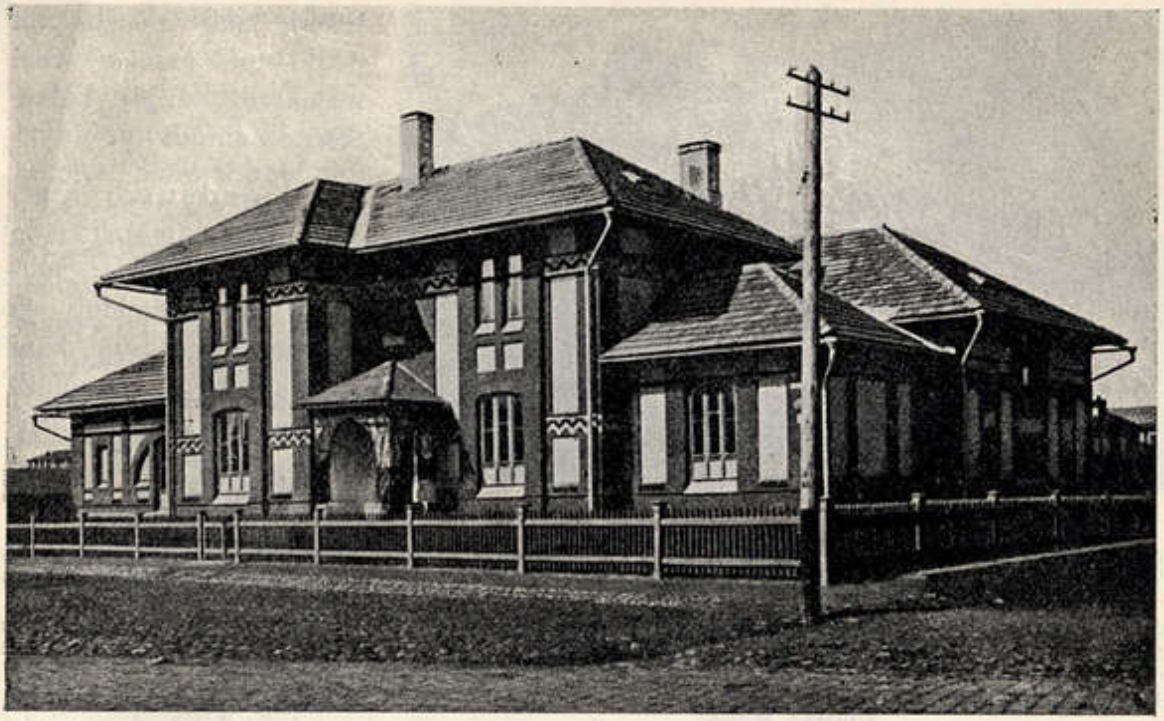

31. joon. Uljeshoone Toomitaguses — E. Ü. S:i konvendimaja.

Maison-type de Aialinn (Ville-Jardins): maison-basse angulaire à plusieurs pans de comble en tuiles. La maison de l'Association des Etudiants Esthoniens (E. Ü. S.) en style nordique avec des ornements esthoniens.

Punasest kivist kelbaskatusega lamp-uljik Viljandi väljaku ääres. Näokas ja ilmekas eesti mustrijooniseiga tehiskiviehitis, mis Lõuna-Eesti „devooni maastikule" erikordselt hästi sobib (vt. sulusõna!). Meerme-aed (Vorgarten!).

miseks tuleb linnapildis anda ruumikuile vastav osa, mis — nagu allpool näeme — linna liigestuses teiste tunnuste ja põhivormide seas koguni esikohale pääseb.

Kuna positiivsete ruumikute, s. o. laiemas mõttes ehitiste seas valitsevad hooned, siis olgu tähelepanu alul neile koondatud. Hooned erinevad elamuiks ja muu-otstarbelisiks ehitusiks. Neist on kõrvalhooned, ehk küll arvurikkamad kui elamud, hoonestusulatuselt ja ka muidu kõrvalise tähtsusega. Võrdleme Tartu hoonestuse ja elamustuse isokoore[1]) (vt. vastavad planigrammid), siis näeme, et on vähe kohti, kus kõrvalhooneid on tarvis arvestada, ja sealgi ei esine nad oma väikese kõrguse tõttu kuskil ruumimoodustavalt. Seetõttu keskendame oma peahuvid elamuile.

Elamustik. Elamud ilmendavad linnalist maastikku kolmeti: suurusmõõteilt, vormilt ning värvilt *resp.* aineselt. Elamute suurusmõõdete esitamiseks on kõlvulisimaks loetud kordade arvu (34) (58) (60) (63) (76). Kõrgusliigitusena ongi kordade arv õige rahuldav (72), kuna üksikute kordade kõrgus vaheldub võrdlemisi kitsais piires. Elamute isemõõdete suurussuhete illustreerimiseks ei paku ta aga midagi. Selle puuduse vältimiseks oleme esiti planigraafiliselt ära näidanud elamukõrguse levimise ja edasi arendanud senini puudunud elamuvormide süs-

1) Linnasüdames langevad peaaegu täiesti kokku 40%-line hoonestuse ja 30%-line elamustuse isokoor. Järelikult on rõhtpildis kõrvalhoonestuse väärtus 1/4 hoonestusest üldse. Linna-ääril on see suhe küll suurem, ent nagu ülal juba tähendatud, ei vääri kõrvalhooned kui ruumikud erilist tähelepanu ja nende osa linnapildis on üldhoonestuse läbi küllaldaselt arvestatud.

Tartu, lk. 227